

MOZAÏEKTEGELS LES 1

VAK: PLASTISCHE OPVOEDING • DUUR: 1 LESUUR

VAKGEBONDEN EINDTERMEN:

Waarnemen

- de leerlingen nemen aandachtig het aangeboden onderwerp waar door te kijken, te voelen, te luisteren en te beschouwen
- de leerlingen onderscheiden de elementen waaruit beelden zijn opgebouwd

Vormgeven

- De leerlingen maken ideeën visueel d.m.v. een beeldende uitdruktingsvorm
- De leerlingen kunnen vorm- en compositieleer toepassen in eigen beeldende opdrachten

Attitudes

- De leerlingen gaan met respect om met materiaal en gereedschap
- De leerlingen aanvaarden de reacties van anderen op hun werk
- De leerlingen lichten hun eigen werk toe, gebruikmakend van de specifieke beeldtaal

Algemene doelen en de link met de vakoverschrijdende eindtermen vind je in de handleiding bij dit lespakket.

LEGENDE

Cursief: wat de leerkracht zegt

(Tussen haakjes: mogelijke antwoorden van de leerlingen)

Niet cursief en niet tussen haakjes: wat de leerkracht doet

In de voetnoten wordt telkens de bron vermeld.

Op het werkblaadje staan de juiste antwoorden in het rood

In het blauw wordt er verwezen naar de economische, ecologische of sociale insteek

WERKWIJZE

In de eerste les wordt het begrip zwerfvuil geïntroduceerd. De leerkracht wijst de leerlingen op de negatieve gevolgen van zwerfvuil op sociaal, economisch en ecologisch vlak. Als oplossing (de ideale oplossing is natuurlijk dat er geen zwerfvuil meer is en dat zwerfvuil in de vuilnisbak hoort) wordt het zwerfvuil hergebruikt en wordt er een kunstwerk mee gecreëerd. Aan de hand van een aantal kunstwerken worden mogelijkheden getoond om kunst te maken met zwerfvuil.

In het eerste lesuur wordt er nog niets gecreëerd. De leerlingen moeten dan zwerfvuil verzamelen dat ze vinden op school (op de speelplaats, in lokalen) en in de nabije omgeving van de school. Het is aan te raden om als leerkracht vooraf al wat zwerfvuil te verzamelen. Elke leerling heeft de volgende les een tegel nodig. De leerkracht zorgt ofwel zelf voor tegels ofwel geeft hij de opdracht op het einde van de eerste les om de volgende les een tegel mee te brengen.

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Lesbegin: sfeerschepping

Doel:

- De leerlingen kunnen uitleggen wat het verschil is tussen recyclage en hergebruik.
- De leerlingen kunnen verwoorden wat zwerfvuil is.
- De leerlingen kunnen afval op een juiste manier sorteren.
- De leerlingen kunnen negatieve gevolgen van zwerfvuil opsommen.

Materiaal:

beamer + filmpje 'recycle art' (drie minuten tonen) <http://www.youtube.com/watch?v=rF7IWRGhAa0>

Werkvorm en/of organisatie:

onderwijsleergesprek + doceren

Tijd:

5 minuten

Toon de **drie eerste minuten** van het filmpje. Zeg daarbij tegen de leerlingen dat ze goed moeten kijken naar de materialen waaruit elk kunstwerk bestaat. Stel vervolgens de volgende vragen:

- Wat is er speciaal aan de materialen waaruit de kunstwerken bestaan? (allemaal materiaal dat we opnieuw gebruiken) Het filmpje heet wel "recycle art", maar eigenlijk wordt er hier niet gerecycleerd. Wat is het verschil tussen het hergebruiken van materiaal en het recycleren van materiaal?¹ (Bij recyclage wordt een afvalstof omgezet tot een nieuw product, bij hergebruik worden materialen opnieuw gebruikt nadat ze als afval werden afgedankt)
- Vinden jullie dit mooi? Waarom wel/niet? Vinden jullie dit kunst? Vertel dat we in deze les ook materiaal gaan hergebruiken door een kunstwerk te maken met zwerfvuil.

Stel dan de volgende vragen:

- Kan er mij iemand zeggen wat zwerfvuil juist is? Zwerfvuil is klein afval dat we vaak nonchalant en zonder er bij stil te staan op straat weggooien. Voorbeelden genoeg: sigarettenpeuken, kauwgom, etensresten, blikjes, plastic flesjes, tickets, papieren zakjes, kranten, tijdschriften,... noem maar op. Meestal gaat het om kleine hoeveelheden. Maar die vele kleintjes zorgen er wel voor dat onze straten vuil ogen. (Bron: www.indevuilbak.be)
- Wat moet je normaal doen met afval? (Sorteren) Waarom moet dit? (Afval bevat waardevolle materialen die herbruikbaar zijn) Wat zijn de gevolgen als iedereen gewoon zijn afval op straat gooit? (ongedierte, vervuiling, veel bacteriën, biodiversiteit van de natuur geraakt uit balans, dieren sterven door het eten van zwerfvuil, gevaarlijk, het opruimen brengt hoge kosten met zich mee, het afval kan niet meer gerecycleerd worden, enz.). Zwerfvuil is zowel een milieuprobleem als een probleem van de leefomgeving. Meer info zie ook <http://verdwaaldvuil.be/vragen#wie-veroorzaken-het-meeste-zwerfafval> Het kost de staat erg veel om het zwerfvuil op te ruimen. Er moet extra personeel voorzien worden. Al het afval dat op straat terecht komt, kan niet meer gesorteerd worden en kan daarom ook niet hergebruikt worden. Hierdoor hebben we steeds meer grondstoffen nodig waardoor de natuurlijke voorraad sneller uitgeput raakt. Bovendien is het niet leuk voor de bewoners wanneer de omgeving er vuil bij ligt. Het is dus om allerlei redenen zeer nadelig om afval op straat te gooien! -> economisch, sociaal en ecologisch aspect

Hoe kunnen wij nu zwerfvuil op een zinvolle manier toch hergebruiken?

¹ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Hergebruik>

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Lesbegin: sfeerschepping

Doel:

De leerlingen kunnen manieren opsommen om afval op een nuttige manier te hergebruiken.
De leerlingen herkennen afvalmateriaal in een kunstwerk.

Materiaal:

foto's afbeeldingen

Werkvorm en/of organisatie:

doceren, OLG

Tijd:

10 minuten

Toon een aantal kunstwerken gemaakt van afvalmateriaal van de Duitse kunstenaar HA Schult.²(zie bijlage 1) en stel daarna de volgende vragen:

Wat zien jullie hier?

- ³Hij maakte een leger van duizenden mannetjes. Welk materiaal herken je in de mannetjes?
Hij heeft de mannetjes gemaakt van allerlei soorten afval.
- Waarom zou hij de mannetjes gemaakt hebben met afval?
De kunstenaar wou een boodschap in het werk steken. Hij vindt dat we tegenwoordig leven in een wereld vol afval: we creëren heel veel afval doordat we zoveel consumeren en we worden soms zelf afval. Wat zou hij daar mee bedoelen: we worden zelf afval? (we gaan dood, we verzorgen ons niet goed, we leven niet gezond, we doen stoute dingen)
Hij maakte letterlijk de mens als afval, de mannetjes zijn dus eigenlijk ons zelfbeeld. Bovendien wou hij ook het afval op een nuttige manier hergebruiken. Een aantal mannetjes bestaan echt volledig uit Coca-Cola blikjes.
- Hebben de mannetjes volledig eenzelfde kleur? (nee, van ver valt één kleur het meest op maar van dichtbij zijn het verschillende kleuren)
- Hij heeft dus het afvalmateriaal gesorteerd op kleur. Dit is dus een voorbeeld van kunst volledig gemaakt uit afvalmateriaal. Je merkt dus dat afval niet altijd lelijk hoeft te zijn. Van afval kan je ook mooie dingen maken.

² <http://www.nrcnext.nl/blog/tag/ha-schult/>

³ <http://www.haschult.de/trash.html>

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Toon een aantal werken van de kunstenaar Tom Deninger⁴. Stel daarna volgende vragen:
Wat zien jullie in dit werk? (gezicht van een lachende man)

afbeelding 1

afbeelding 2

Toon eerst de eerste afbeelding.

- Hoe denken jullie dat dit werk is gemaakt?

Toon vervolgens de tweede afbeelding (zie bijlage 2 voor grote afbeelding)

- Ik toon jullie nu eens een stukje van het werk maar ingezoomd.

- Waaruit bestaat het werk? (poppen, dopjes, papier, plastic,...)

Dit werk bestaat uit allerlei materialen o.a. afvalmateriaal zoals kroonkurkjes, deksels, lege flesjes, ...

⁴ <http://www.tomdeiningart.com/works.html>

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Toon een ander werk van hem.

- Herkent iemand dit kunstwerk?

afbeelding 1

afbeelding 2

Het oorspronkelijke werk is van de kunstenaar Monet. Toon dit werk (2e afbeelding). Lijkt het werk van Tom Deininger op het werk van Monet? Hoe komt dit?⁵

Je herkent hetzelfde brugje en ook de kleuren zijn ongeveer gelijk. De kunstenaar gebruikt hier een plat vlak waarop hij allerlei materiaal kleeft.

⁵ http://nl.wikipedia.org/wiki/Claude_Monet

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Toon het wandkunstwerk. (3e afbeelding) Dit is ook een werk van hem dat zeer groot is. Het is een volledige wand.

- Wat herken je in dit werk?
inktvis, bollen, boom, mond...

Dit werk bestaat uit een aantal herkenbare figuren maar ook uit heel wat verschillende vormen en motieven.

- Welke vormen herkennen jullie?
(ronde bollen, organische vormen, kronkelige lijnen,...)

Vandaag gaan wij een kunstwerk maken door zwerfvuil op een plat vlak te kleven in allerlei vormen en motieven.

Uitvoeringsfase	
Doel: De leerlingen kunnen zwerfvuil herkennen. De leerlingen kunnen kleurtinten sorteren bij de juiste kleurtoon.	Materiaal: vuilniszakken, handschoenen
Werkvorm: verzamelen en sorteren van zwerfvuil op de speelplaats, in een park dichtbij	Tijd: 30 minuten

Zoek samen met de leerlingen zwerfvuil op de speelplaats en in de nabije omgeving van de school. Verdeel de leerlingen in groepjes van 4 en deel hen op voorhand mee waar ze moeten gaan zoeken. Ook kauwgom kan gebruikt worden. Dit is een ideaal moment om eens al het kauwgom van de banken te verwijderen! Elke leerling krijgt een vuilniszak en een paar plastic handschoenen. Er is ook een aparte vuilniszak voor het zwerfvuil dat niet meer kan hergebruikt worden doordat het te vuil is om nog te gebruiken. Je kan ook op voorhand aan de leerlingen vragen om zwerfvuil mee te brengen naar school.

MOZAÏEKTEGELS

LES 1

Lesafsluiting: Evaluatie

Doel:

De leerlingen kunnen met eigen woorden omschrijven wat zwerfvuil is.

De leerlingen kunnen de negatieve gevolgen van zwerfvuil omschrijven.

Materiaal:

zakken met zwerfvuil + schoendozen

Werkvorm:

onderwijsleergesprek. Nadat de leerlingen hun verzamelde zwerfvuil in de klas hebben gelegd, stel ik nog een aantal vragen.

Tijd:

5 minuten

De evaluatie gebeurt in de klas. Elke leerling schrijft zijn naam op de plasticzak met zwerfvuil in. Laat de leerlingen de plastic zakken goed toeknopen indien de volgende PO-les niet direct volgt. Zo wordt ongedierte vermeden in de klas. Plaats de zakken allemaal in een hoek van de klas eventueel in een grote kartonnen doos of een grote vuilniszak. Indien er nog voldoende tijd is, kan je aan de leerlingen vragen om al het gevonden zwerfvuil te sorteren (voorzie daarvoor best verschillende schoendozen): sorteer het zwerfvuil: doos met dopjes, doos met papiertjes, doos met kauwgom, doos met plastic, ...

Laat enkele leerlingen drie stukken zwerfvuil dat ze hebben gevonden op de tafel leggen. De andere leerlingen komen rond de tafel staan. Er volgt een korte herhaling van de les. Stel de volgende vragen:

- Wat is zwerfvuil? Het afval dat we hier nu zien liggen op tafel. Is dit zwerfvuil?
- Welke groepjes hebben heel veel zwerfvuil gevonden? Hoe komt dat volgens jullie?
- Wie gooit er zelf al eens iets op straat? Waarom doe je dat?
- Waarom mogen we het afval niet zomaar op straat gooien?
- Welke afvalfractie hebben jullie het meest gevonden? Had je dit op voorhand verwacht?

BIJLAGE 1

• MOZAÏEKTEGELS LES 1

BIJLAGE 2

• MOZAÏEKTEGELS LES 1

